

KÖYHYYSOHJELMA

2022-2024

SISÄLLYSLUETTELO

TAUSTAA	2
1. YLEISTÄ KÖYHYDESTÄ	3
1.1 Köyhyyden syitä	3
1.2 Köyhyyden seurauksia	3
1.3 Lapsiperheköyhyys	4
2. PIENITULOISUUDEN NYKYTILA	4
2.1 Pienituloisuus Jyväskylässä	4
2.2 Lapset ja lapsiperheet	5
2.3 Nuoret	6
2.4 Työkäiset	7
2.5 Ikääntyneet	10
2.6 Erityisryhmät	10
3. TOIMENPITEITÄ JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSIA VALTUUSTOKAUDELLE 2021-2024	11
3.1 Pienituloisuuden aiheuttamien haittojen ehkäisemisessä huomioitavaa	12
3.2 Jatkossa huomioitavat tavoitteet	13

TAUSTAA

Keväällä 2018 tehtiin kansalaisaloite köyhyysohjelman laatimiseksi Jyväskylän kaupungille. Asiaa käsiteltiin syksyllä 2019 perusturvan johtoryhmässä, jossa ohjelman laatimista puollettiin. Köyhyysohjelman laatimiseen osallistui monialainen työryhmä, jossa oli edustettuna kaupungin viranhaltijoiden lisäksi järjestöjen edustajia.

Köyhyys on yksi suurimmista sosiaalisista ongelmista, jonka vaikutukset ulottuvat lapsista ikääntyviin. Köyhyys on kääntynyt 2010-luvun jälkeen nousuun. Köyhyyden ja eriarvoisuuden lisääntymiseen ovat vaikuttaneet muun muassa perusturvaetuuksien leikkaukset ja indeksijäädytykset sekä etuustulojen verotuksen kiristäminen. Leikkaukset ovat kohdistuneet erityisesti työttömiin, lapsiperheisiin ja opiskelijoihin.

Kun meillä puhutaan köyhyydestä, tarkoitetaan yleensä suhteellista köyhyyttä. Tällä tarkoitetaan huono-osaisuutta verrattuna muun väestön elintasoon. Köyhyyden yhteydessä käytetään myös käsitteitä pienituloisuus tai huono-osaisuus. Köyhyyttä kuvattaessa käytetään yleisesti mittarina toimeentulotuen saamista sekä työllisyyteen liittyviä mittareita. Kelan tilastojen mukaan toimeentulotukea saavien kotitalouksien määrä on kasvanut Jyväskylässä vuodesta 2016 vuoteen 2018 (7602-10479 henkilöä). 25-64-vuotiaista toimeentulotukea saa yksi kymmenestä asukkaasta. Valtakunnallisesti vertailtuna toimeentulotuen saajien määrä on Jyväskylässä jonkin verran korkeampi kuin koko Suomessa. Työllisyystilanne kohentui viime vuosina ja vuonna 2020 työttömyysaste oli noin 11%..

Sen lisäksi, että köyhyys nähdään ensi sijassa riittävien varojen puutteena, köyhyys voi vaikuttaa kokonaisvaltaisesti ihmisen itsetuntoon ja mahdollisuuksiin. Köyhyys asettaa rajoja ihmisen sosiaaliselle osallisuudelle, kuluttaa voimavaroja, luo epävarmuutta, ahdistusta ja stressiä selviytymisestä nyt sekä tulevaisuudessa. Köyhyys lisää syrjäytymisriskiä. Köyhyys- tai syrjäytymisriskiä tarkasteltaessa otetaan huomioon pienituloisuus, vakava aineellinen puute ja kotitalouden vajaatyöllisyys. Köyhyys- ja syrjäytymisriski ovat tilastokeskuksen tietojen mukaan suurin nuorilla 18-24-vuotiailla ja yli 75-vuotiailla. Kotitalouksista suurimmassa riskissä ovat yhden hengen kotitaloudet ja erityisesti yli 75-vuotiaat sekä yksinhuoltajataloudet.

Köyhyyteen ja sosiaaliseen syrjäytymiseen linkittyvä huono-osaisuus on moniulotteista ja useilla elämän eri osa-alueilla kasautunutta kurjuutta. Virallisten määritelmien ja indikaattoreiden lisäksi tarvitaan myös ihmisten kokemusten tutkimista, jotta köyhyyden arkitodellisuutta sekä monimuotoisuutta voidaan ymmärtää. Köyhyyden kokemusten kuuleminen auttaa myös ymmärtämään laajemmin niitä keinoja, joilla köyhyyttä ja sen mukanaan tuomia ongelmia voidaan ehkäistä sekä vähentää.

Vuosi 2020 on ollut poikkeuksellinen kaikilla elämän osa-alueilla. Koronan vaikutukset ihmisten toimeentuloon ja työllisyyteen ovat olleet merkittävät. Köyhyyden perussyyt ja mahdolliset toimenpiteet köyhyyden vähentämiseksi eivät ole sisällöllisesti muuttuneet, vaikka olosuhteet ovat aiempaa huomattavasti hankalammat.

1. YLEISTÄ KÖYHYDESTÄ

1.1 Köyhyyden syitä

Köyhyyden taustalta on usein pitkittynyt työttömyys, puutteellinen tai matala koulutustaso, perheiden monilapsisuus, yksinhuoltajuus, pitkäaikaissairauksia tai erilaisesta vammasta johtuvaa työkyvyttömyyttä sekä päihde- ja mielenterveysongelmia. Myös opiskelu aiheuttaa pienituloisuutta. Köyhyyteen vaikuttaa myös yksin asuminen ja asumisen kalleus. Köyhyys ei kosketa pelkästään työelämän ulkopuolella olevia. Epätyypilliset työsuhteet ja matala palkkataso voivat johtaa tilanteeseen, jossa tulot eivät riitä menoihin. Sellaisten kotitalouksien määrä on myös kasvussa, joissa hyväkään tulot eivät riitä perustarpeisiin ylivelkaantumisesta johtuen.

1.2 Köyhyyden seurauksia

Köyhyys on usein yhteydessä rajallisiin mahdollisuuksiin itsensä kehittämiseksi esimerkiksi kouluttautumisen ja yhteiskunnallisen osallistumisen kautta. Köyhyys voi toimia yhteiskunnassa syrjäyttävänä mekanismina aiheuttaen erilaisuuden ja eriarvoisuuden tunnetta, sosiaalisten suhteiden puutetta, jopa eristäytymistä. Yksi köyhyyden syrjäyttävä vaikutus on yksinäisyys, joka on keskeinen hyvinvointia ja terveyttä alentava tekijä.

Terveys ja toimeentulo ovat yhteydessä toisiinsa. Terveysongelmat tai sairastuminen voivat olla joko pienituloisuuden syy tai seuraus. Suurella osalla suomalaisista köyhyys on väliaikaista eikä sillä välttämättä ole pysyviä terveys- tai hyvinvointivaikutuksia. Pitkäaikaisesta köyhyydestä johtuva eriarvoisuuden ja yksinäisyyden tunne altistaa helposti mielenterveyden ongelmille sekä fyysiselle sairastumiselle. Sairastamisen kulut ja palveluihin pääsyn eriarvoisuus kasvattavat myös köyhyyden kierrettä. Ravitsemuksen merkitys hyvinvoinnille on tärkeää. Kun ruokaan käytettävä rahamäärä on jatkuvasti niukka, joudutaan tinkimään terveellisestä ravinnosta, erityisesti vihanneksista, hedelmistä, kalasta ja lihasta. Omaan elämäntilanteeseensa väsynyt henkilö ei välttämättä jaksaa valmistaa itse ruokaa, vaan tyytyy siihen, mitä saa valmiina ja halvalla. Eläminen toimeentulo- ja muiden ongelmien kanssa altistaa päihteiden käytölle. Ongelmaksi muotoutuessaan päihteiden käyttö aiheuttaa lisää ongelmia ja entistä suurempaa pahoinvointia itselle ja läheisille.

Köyhien ja pienituloisten riski ylivelkaantua on suuri, koska tiukalle vedetty talous ei jousta tulojen tai menojen muuttuessa äkillisesti. Asunnottomuus on köyhyyteen kytkeytyvä urbaani ilmiö. Asunnottomuuteen johtaa yleisimmin maksamattomat vuokrat tai parisuhteen kariutuminen. Asunnottomuuden taustalla on yleensä monia muitakin tekijöitä, kuten erilaiset asumishäiriöt, päihteiden käyttö, mielenterveysongelmat, velkakierre tai häiriömerkintä luottotiedoissa. Asunnottomien määrä on ollut kasvussa myös Jyväskylässä.

1.3 Lapsiperheköyhyys

Köyhyys voi olla ylisukupolvista ja sen on osoitettu tietyissä määrin periytyvän sukupolvelta toiselle. Huolimatta siitä, että Suomea pidetään korkean sosiaalisen liikkuvuuden maana, lapsuuden perheessä koetuilla toimeentulo-ongelmilla on havaittu olevan ylisukupolvisia seurauksia.

Lapsiperheköyhyys on kasvanut viimeisten vuosien aikana. Köyhyys vaikuttaa kielteisesti lapsen hyvinvointiin ja kehitykseen. Se kaventaa lapsen mahdollisuuksia osallistua elinpiirinsä tavanomaiseen elämään. Köyhyys aiheuttaa lapsille osattomuuden ja ulkopuolisuuden kokemuksia, häpeää ja vaikuttaa kielteisesti terveyteen. Osana vuoden 2017 kouluterveyskyselyä tehtiin kysely ”Toimeentulokokemukset ja hyvinvoinnin erot alakoululaisten perheissä”. Kysely sisälsi 30 hyvinvointiin liittyvää aihetta ja mittaria. Kyselyn tulokset osoittivat, että toimeentulokokemusten erot ovat systemaattisesti yhteydessä hyvinvointiin: vanhempien ja lasten hyvinvointi on kaikilla käytettävissä olleilla hyvinvoinnin osoittimilla heikompaa perheissä, joissa vanhempi arvioi toimeentulon olevan hankalaa. Tulokset osoittavat myös, että palvelujen käyttö on suurempaa, mutta saatavuus heikompaa, jos perheessä on toimeentulo-ongelmia.

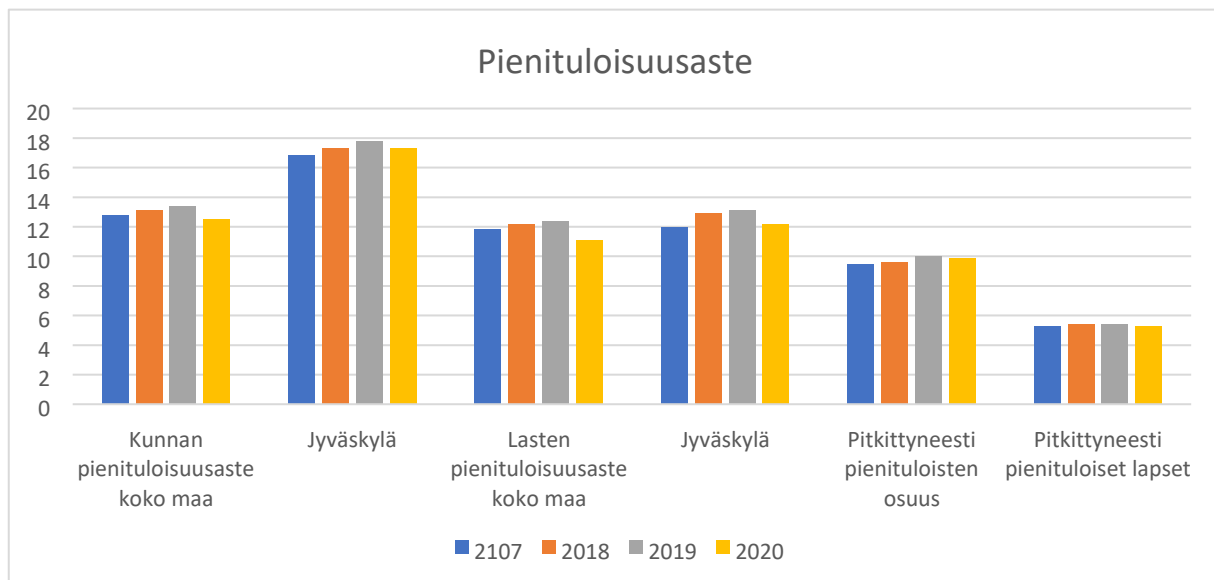
Pelastakaa lapset ry:n Lapsen ääni kyselyn (2019) vastaajista 11% arvioi perheensä olevan köyhä. Yksinhuoltajaperheiden lapsista perheensä köyhäksi arvioivien osuus oli 23%. Vastaajista 61% ei osallistunut maksullisiin harrastuksiin. Lähes kolmannes kertoi joutuneensa kiusatuksi ja vain hieman yli puolet oli tällä hetkellä tyytyväinen henkiseen hyvinvointiinsa.

2. PIENITULOISUUDEN NYKYTILA

Jyväskylän köyhyysohjelman tavoitteena on laatia suunnitelma sellaisten toimenpiteiden toteuttamiseksi, jotka voivat ennaltaehkäistä köyhyyttä ja vähentävää köyhyydestä ja pienituloisuudesta aiheutuvia sosiaalisia, inhimillisiä sekä taloudellisia ongelmia. Köyhyyttä tarkastellaan ohjelmassa ilmiöpohjaisesti elämäntilanteen ja köyhyyden taloudellisen, inhimillisen ja sosiaalisen ulottuvuuden näkökulmista.

2.1 Pienituloisuus Jyväskylässä

Pienituloisuuden mittareilla kuten pienituloisuusaste, lasten pienituloisuus ja työllisyyden mittarit Jyväskylä on jonkin verran heikommassa asemassa kuin valtakunnassa keskimäärin ollaan. Yhtenä selittäväenä tekijänä on se, että Jyväskylä on nuorten kaupunki. Täällä on paljon opiskelijoita ja kaupunki houkuttaa myös muita nuoria. Nuorten 18-24 vuotiaiden jälkeen eniten köyhyyttä on kaikkein ikääntyneimpien keskuudessa.

2.2 Lapset ja lapsiperheet

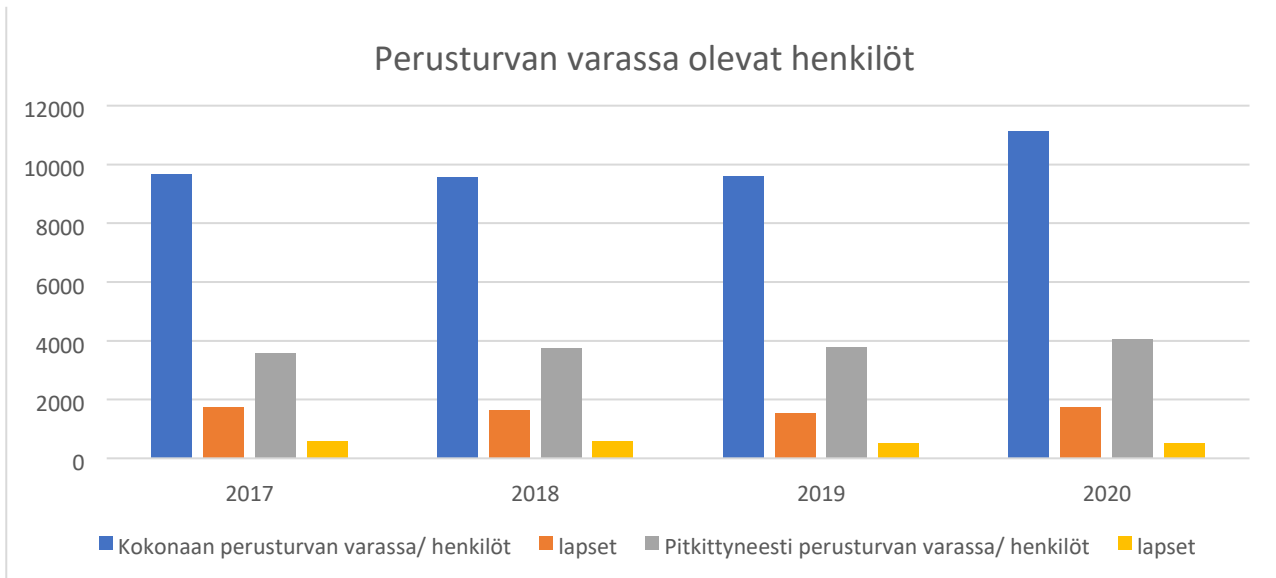
Lasten pienituloisuus aste on ollut kasvusuunnassa. Enemmän kuin joka kymmenes lapsi on pienituloinen. Lasten pienituloisuuden vaikutukset ovat moninaiset. Pelastakaa lapset ry. selvitti pienituloisuuden vaikutuksia lapsiin Lapsen ääni -kyselyssä. Kyselyn tuloksista selviää, että 40 % pienituloisten perheiden lapsista on tullut kiusatuksi perheensä taloudellisen tilanteen vuoksi. 80 % oli stressaantunut perheensä tilanteesta ja yli puolet oli paljon tai erittäin huolissaan tulevaisuudesta. Harrastusmahdollisuutensa koki huonoksi puolet pienituloisista lapsista ja joka neljäs koki, ettei ole tarpeeksi taitava tai lahjakas harrastamaan.

Pienituloisuuteen liittyvissä kysymyksissä tulisi ottaa huomioon erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat lapset, joita ovat esimerkiksi maahanmuuttajataustaiset ja sijoitetut lapset. Maahanmuuttajataustaisten lasten pienituloisuus aste on huomattavan korkea, 59,4 %.

Vallitsevat poikkeusolot ovat vaikeuttaneet pienituloisten lasten ja muutoin haavoittuvassa asemassa olevien lasten tilannetta. Peruspalvelut – varhaiskasvatus ja perusopetus – ovat merkittävä tuki perheille. Korona-aikana lapset ovat joutuneet olemaan enemmän poissa päiväkodista tai koulusta koronakaranteenissa tai etäopetuksessa. Tämä on tarkoittanut päivittäisten ruokailujen järjestämistä kotona, mikä on puolestaan lisännyt perheiden kustannuksia. Pahimmassa tapauksessa ruokailujen puutteellisuutta tai puuttumista.

Pesäpuu ry kokosi keväällä 2020 erityisesti korona-ajan vaikutuksia sijoitettuihin lapsiin. Pienituloisuuden osalta todettiin, että koulunkäyntiin, yhteydenpitoon ja viranomaisasiointiin liittyen kaikilla ei ole tarvittavia välineitä ja teknisiä laitteita, eivätkä etäyhteydellä toimivat palvelut ole kaikkien tasavertaisesti saatavilla.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 25.5.2020 kansallisen lapsistrategian valmistelun yhteyteen työryhmän lapsen oikeuksien ja lasten sekä perheiden hyvinvoinnin kartoittamiseksi sekä vahvistamiseksi koronaepidemian jälkihoidossa. Työryhmän julkaisussa todetaan, että koronaviruksen lisää lasten ja nuorten eriarvoisuutta ja syrjäytymistä. Vaikka epidemia vaikuttaa kaikkiin lapsiin ja nuoriin, vaikutusten kesto ja laajuus vaihtelevat. Haitalliset vaikutukset kasaantuvat ja kumuloituvat.

2.3 Nuoret

Jyväskylä on nuorten kaupunki. Valtaosa nuorista on kiinni opiskelussa, työssä tai esimerkiksi suorittamassa asevelvollisuutta tai vanhempainvapaalla. Nuorista pienituloisista on suuri osa opiskelijoita, joiden kohdalla pienituloisuus on sidoksissa elämäntilanteeseen, joka on väliaikainen. Työttömyys ja ammatillisen koulutuksen puute ovat merkittäviä tekijöitä pienituloisuuden taustalla. Työkyvyttömyyseläkettä saavien nuorten osuus on ollut kasvusuuntainen ja miesten osuus hieman suurempi kuin naisten. Myös Kelan kuntoutusrahan saajien määrä on lisääntynyt, samoin sairauspäivärahaa saaneiden määrä. Vailla veronalaisia tuloja eli tulottomia on yli 600 alle 25-vuotiasta.

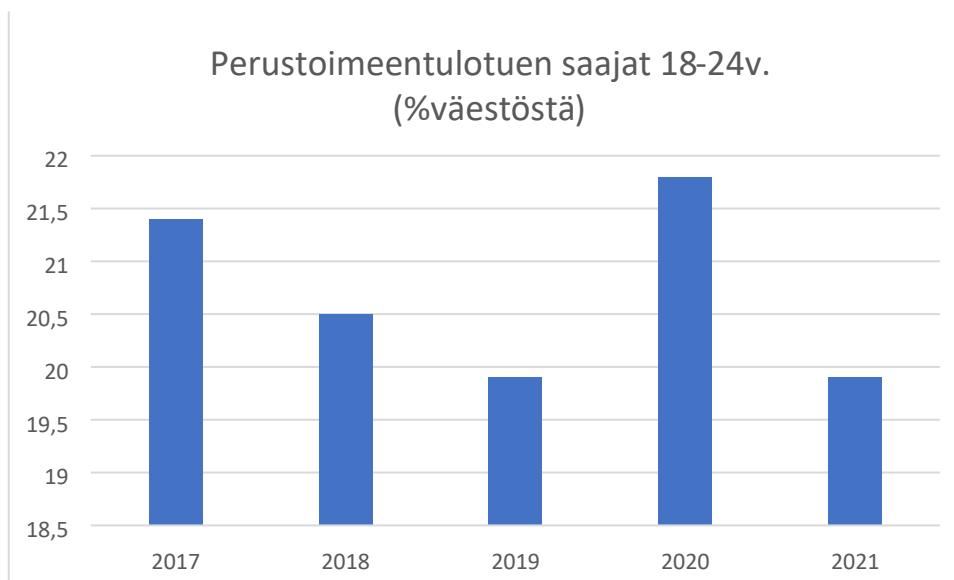
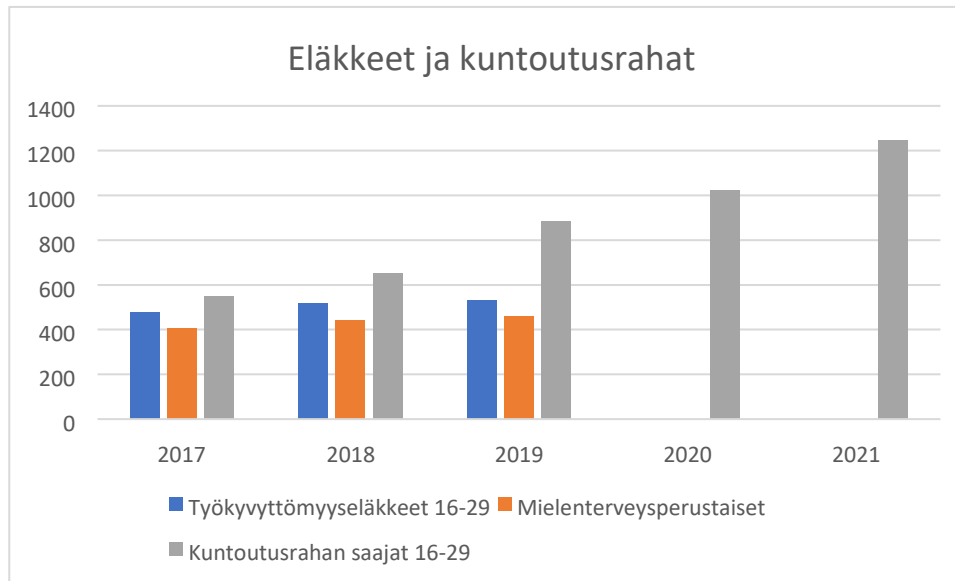
THL:n tutkimuksen mukaan nuorilla toimeentulotukiasiakkailta oli selvästi enemmän mielenterveysongelmia kuin muulla vastaavan ikäisellä väestöllä. Toimeentulotukea saavista 25,1 prosentilla oli mielenterveysongelma, kun ilman tukea toimeentulevilla ongelmia oli 8,7 prosentilla. Mielenterveysongelmista kärsivien määrä lisääntyy selvästi toimeentulotuen keston mukaan ja pitkäaikaisesti tukea saaneista 32,0 prosentilla ja 1–3 kuukautta tukea saaneista 22,0 prosentilla oli mielenterveysongelma. Mielenterveysongelmien ja toimeentulotuen keston yhteys säilyivät silloinkin, kun erot koulutuksessa ja työmarkkina-asemassa otettiin huomioon.

Asunnottomista noin joka viides on nuoria. Heistä suuri osa on miehiä, mutta naisten osuus asunnottomissa on kasvanut. Aran asunnottomuustilastoita ei kuitenkaan selviä, kuinka paljon osoitteettomista tai poste restantessa olevista on tosiasiallisesti täysin vailla asuntoa ja kuinka moni asuu esim. tuttavien luona.

Vuonna 2021 koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten (NEET) määräksi on arvioitu Jyväskylässä 2 684–4 473 nuorta (8,29–13,8 %). Työ- ja elinkeinoministeriön laskentamallin mukaan heistä aiheutuu vuosittain Jyväskylän kaupungille yli 20 miljoonan euron kustannukset erilaisina tukina, menetettyinä verotuloina sekä sosiaali- ja terveystalouden kustannuksina. Vuonna 2020 määräksi arvioitiin Jyväskylässä 2 973–4 955 nuorta (9,2–15,3 %) eli määrä on laskenut. Vertailtaessa arvioiden keskiarvon suhdetta 15–28-vuotiaisiin nähdään, että Jyväskylän ja

Keski-Suomen koulutuksen ja työelämän ulkopuolisten nuorten osuus on huomattavasti koko maan ja yli sadantuhannen asukkaan kuntia suurempi.

Nuorisotyöttömyys puolestaan on yleisempää kuin valtakunnallisesti (Jkl 16,3% - koko maa 11,6% 17-24 -vuotiaista). Vuoden 2020 tilastot ovat heikkomat kuin tässä esitetty vuoden 2019 tieto.

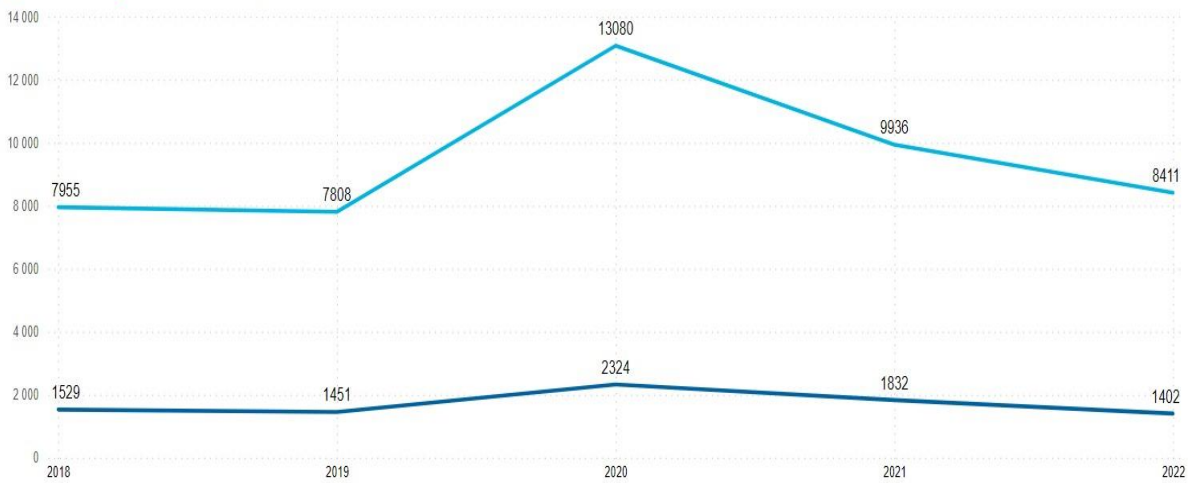

2.4 Työikäiset

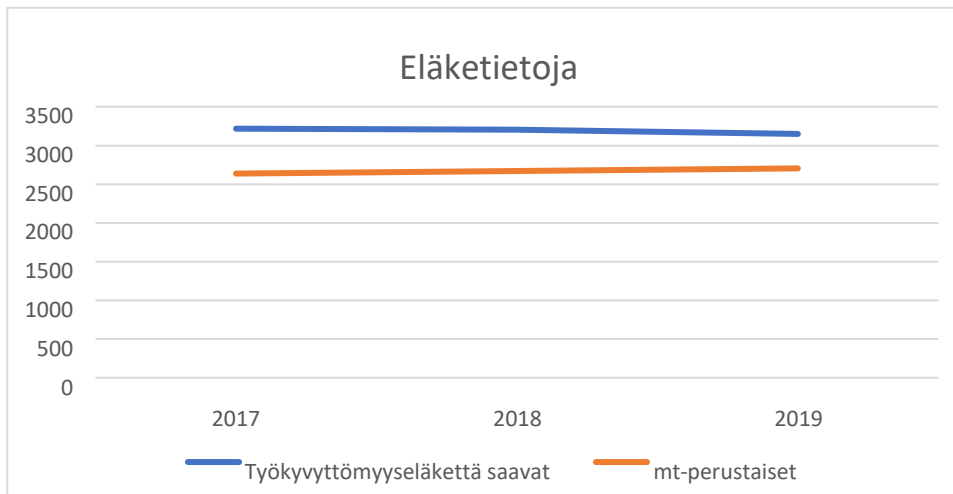
Työikäisten osalta työttömyys on yksi keskeinen pienituloisuutta selittävä syy. Työllisyyskehitys on ollut viime vuosina positiivista, mutta vuosi 2020 muutti tilannetta ratkaisevasti.

TYÖTTÖMIEN JA LOMAUTETTUJEN MÄÄRÄ TOUKOKUSSA ERI VUOSINA

● Alle 25v. työttömät ● Kaikki työttömät työnhakijat

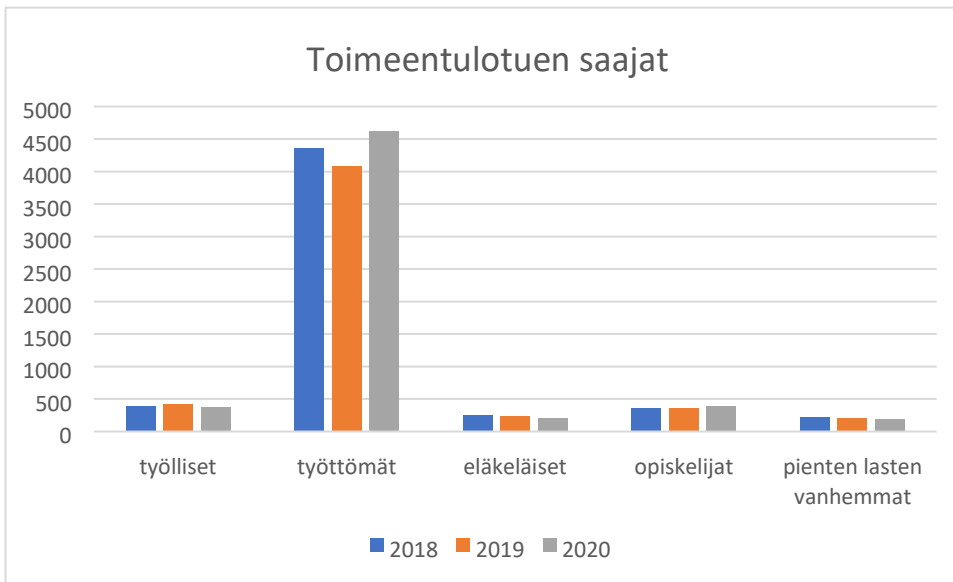

Työkyvyttömyyseläettä saavien määrä on jonkin verran laskenut ja mielenterveysperustaisesti työkyvyttömyyseläettä saavien määrä kasvanut.

Työelämän ulkopuolella oleminen ei ole ainut syy työikäisten pienituloisuuteen. Matalapalkkainen, osa-aikainen tai muuten epätyypillinen työ ei välttämättä takaa riittävää toimeentuloa.

Toimeentulotukea saaneiden työllisten määrä on laskenut jonkin verran ja työttömien kasvanut. Toimeentulotukea saaneista suurin osa on yhden henkilön kotitalouksia. Mielenterveysongelmat lisääntyvät myös iän mukaan ja 30–34-vuotiailla oli enemmän mielenterveyden ongelmia kuin nuoremmilla kaikissa toimeentulotuen keston mukaisissa ryhmissä

Pienituloisuuden lisääntymiseen on vaikuttanut mm. asumismenojen kasvu sekä velkaantuminen. Asunnottomuuden poistamiseksi on tehty paljon töitä viime vuosien aikana ja asunnottomien määrä kokonaisuudessaan on vähentynyt.

	2019	2020	2021
Asunnottomat	156	125	101
Pitkäaikaisasunnottomat	46	45	35
Nuoret alle 25	37	41	21

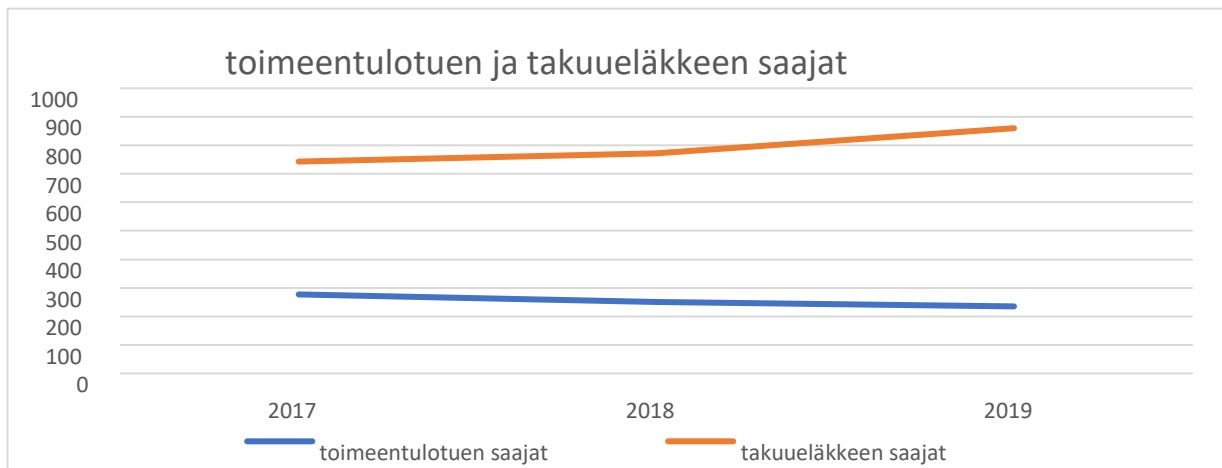
Pienituloisuuden taustalla on usein myös päihde- ja mielenterveysongelmia ja yhä useammin raha pelaamisesta syntyviä haittoja.

Korona-kriisin vaikutus tulee näkymään Kelan toimeentulotuen saajien määrän kasvuna. Julkisen tuen lisäksi mm. ruoka-avussa ja seurakuntien tekemä diakonia työssä asiakasmäärät ovat kasvaneet. Lukemattomat suomalaiset ruoka-aputoimijat auttavat pienituloisia ja heikossa asemassa olevia kansalaisia pärjäämään, kun tulot eivät riitä menoihin ja ruoka uhkaa loppua. Vaikeudet korostuvat taloudellisen taantuman kohdatessa. Koronakriisin seurauksena moni turvautui ruoka-apuun ensimmäistä kertaa. Valmiiksi hauraassa asemassa olevat kärsivät kriisitilanteissa muita enemmän. Tiedotusvälineet ovat kevästä asti kertoneet koronakriisin kasvattaneen ruoka-avun asiakasmääriä, haastaneen toimintatapoja ja aiheuttaneen ylijäämäruoan saatavuuteen ongelmia.

2.5 Ikääntyneet

Nuorten jälkeen eniten pienituloisia on ikääntyneimmässä väestössä. Pienituloisuuden taustalla on useimmiten eläketulon vähäisyys, säästöjen pienuus tai puuttuminen. Ongelmana voi olla myös asuntovarallisuuden puuttuminen tai sellainen asuntovarallisuus, jonka realisoiminen on vaikeaa tai siitä saatava tulo ei riitä tarpeita vastaavan asunnon hankkimiseen. Ikääntyneistä pienituloisimpia ovat yksin asuvat naiset. Pienituloisuuteen vaikuttaa edellä mainittujen lisäksi palvelusetelien riittämättömyys, kasvaneet hoivakulut, tiedon ja tuen puutteet asioinnissa, asenteista johtuva toimeentulotuen alikäyttö sekä ylivelkaantuminen.

Köyhyyttä mitataan usein kotitalouksien tulojen perusteella, jolloin vaihtelevat tarpeet esimerkiksi terveydenhuollolle jäävät huomioimatta. THL:n laatiman tutkimuksen mukaan terveysmenot, kuten terveyspalveluiden asiakasmaksut ja lääkkeiden omavastuut, lisäävät erityisesti yli 85-vuotiaiden ja työkyvyttömien köyhyyttä. Tutkimuksen mukaan eri terveysmenolajit kohdistuvat eri tuloryhmille. Suurituloisimmilla kotitalouksilla yksityisten terveyspalvelujen omavastuut ovat suurin meno, kun taas pienituloisimmilla se on julkisen terveydenhuollon asiakasmaksut. Selkeästi suurimmat köyhdyttävät vaikutukset ovat julkisen terveydenhuollon asiakasmaksuilla.

2.6 Erityisryhmät

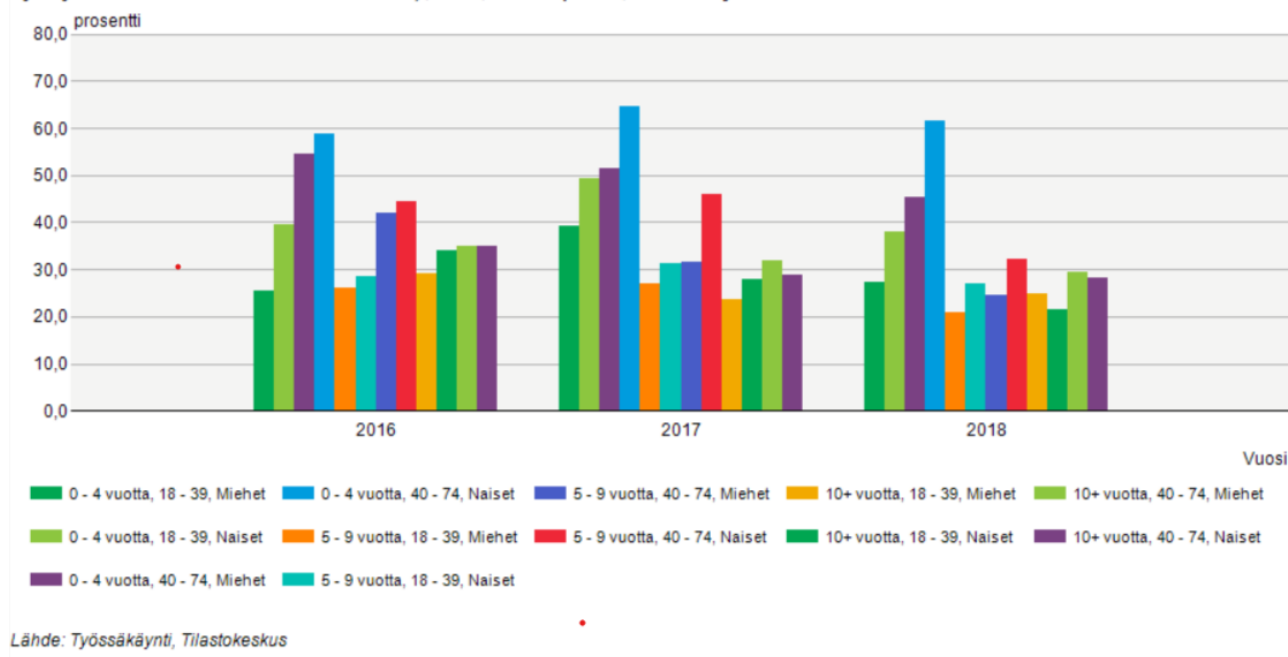
Vammaiset

Vammaisten ihmisten pienituloisuuden taustalla korostuu työllisyysasteen alhaisuus. Vammaisten ihmisten osallistuminen koulutukseen ja varsinkin työelämään on vähäisempää kuin muilla. Vaikka koulutusta olisikin, on nuorilla vammaisilla suuria vaikeuksia päästä työmarkkinoille. Tukimuotoja on paljon, mutta huomattava osa niistä on vajaakäytössä tai ei ole muuten täyttänyt odotuksia (esimerkiksi eläkkeen lepäämään jättäminen). Arviolta 15–20 prosenttia vammaisista on työssä. Vammaisten työvoimaosuuden kasvu on ollut lievää, eikä työllisyysaste ole noussut yhtä paljon kuin väestöllä keskimäärin. Suomessa vammaisten henkilöiden peruskoulutuksen jälkeiset koulutusmahdollisuudet ja työmarkkina-asema ovat huonot. Arviolta 15 000–30 000 työkykyistä vammaista tai pitkäaikaissairasta on työvoiman ulkopuolella. Yleinen työmarkkinatilanne ei merkittävästi vaikuta vammaisten työllistymiseen avoimille työmarkkinoille.

Maahanmuuttaneet

Maahanmuuttajien työttömyysaste on korkeampi kuin kantasuomalaisien. Eniten työttömiä maahanmuuttajia on 0-4 vuotta Suomessa asuneiden keskuudessa 35,6% ja vähiten 5-9 vuotta Suomessa asuneiden keskuudessa, 25,5%. Kokonaisuudessa työllisyystilanne on parantunut vuodesta 2017 vuoteen 2018 lähes 10%. Miesten työllisyysaste on jonkin verran naisia parempi. Koko maan vertailussa tilanne on Jyväskylässä heikompi (21,9%/18,5%) Keski-Suomessa asuvista ulkomaalaisista vailla peruskoulun jälkeistä tutkintoa on lähes 60% väestöstä. Asuntokuntien pienituloisuusaste on 59%.

Työttömyysaste (Rek) muuttujina Alue, Syntyperä ja taustamaa, Maassaoloaika (vain ulkomailla syntyneet ulkomaalaistaustaiset), Ikä, Sukupuoli, Tiedot ja Vuosi

3. TOIMENPITEITÄ JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSIA VALTUUSTOKAUDELLE 2021-2024

Yksilöllisen ja väestöryhmittäisen tilanteen tarkastelun lisäksi pienituloisuudessa on huomioitava kasvava polarisaatio ja sen synnyttämä epätasapaino alueiden välillä. Segregaation torjuminen ja eriarvoisuuden kaventaminen ovat keskeisiä tekijöitä kestävästä kaupunkikehityksestä toteuttamisessa. Köyhyyttä tulee tarkastella myös kokonaisuutena. Pelkkä taloudellinen tuki ei välttämättä riitä asiakkaan tilanteen korjaamiseksi, vaan hän tarvitsee laajempaa palvelukokonaisuutta ja tukea. Keinoja kokonaisvaltaiseen osattomuuteen vastaamiseen ovat mm.

- johdonmukainen politiikka ja yhteistyö toimijoiden välillä
- mahdollisuudet työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseen
- pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisy ja vähentäminen
- perheiden taloudellisen toimeentulon turvaaminen etuuksilla ja joustavilla työllisyysratkaisuilla
- lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien tukeminen
- mielenterveyttä edistävien toimenpiteiden kehittäminen
- asiakkaiden osallisuusmahdollisuuksien lisääminen

Osallisuuden lisääminen edellyttää yhteyttä omiin ja yhteisiin voimavaroihin, joita ovat luottamus ja keskinäinen kunnioitus, toimeentulo, palvelut, tieto, taito, toiminta ja yhteiset merkitykset. Osallisuuden edistämistä tapahtuu eri tavoin, kuten lisäämällä koulutusta, varmistamalla riittävä toimeentulo tai edistämällä työelämään pääsyä ja työssä pysymistä.

3.1 Pienituloisuuden aiheuttamien haittojen ehkäisemisessä huomioitavaa:

<p>Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus: Etsivä työ</p> <p>Tiedotuksen ja toiminnan kohdentaminen</p> <p>Tuki palvelujen hakemiseen, ohjaus ja neuvonta, matalan kynnyksen lähipalvelut, julkisen liikenteen maksut, sosiaalihoitolain mukaiset kuljetuspalvelut</p> <p>Digitaalisten palvelujen tuki</p>	<p>Asumisen tuki: Kohtuuhintaisten asuntojen riittävyys</p> <p>Asumis- ja talousneuvonta asumismuodosta riippumatta</p> <p>Erityisryhmien kuten mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumisratkaisut</p>
<p>Vahvat peruspalvelut: Ennaltaehkäisevän työn vahvistaminen kaikissa palveluissa</p> <p>Koulutuksellisen tasa-arvon takaaminen Riittävä tuki lapsille varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa</p> <p>Toimivat nuorten palvelut 2. asteen opiskelijoiden tuki ja palvelut</p> <p>Riittävät ja oikea-aikaiset mielenterveys – ja päihdepalvelut</p> <p>Työllisyyspalvelut Harrastamisen mahdollistaminen kaiken ikäisille ja erityisryhmille</p>	<p>Tiedotus ja viestintä: Talouden puheeksi ottaminen</p> <p>Tiedottaminen taloudelliseen tilanteeseen liittyvän avun ja tuen saamisesta niin kunnan, seurakuntien kuin järjestöjenkin tuottamista palveluista</p>

Jyväskylä kaupungissa on meneillään useita eri hankkeita ja suunnitelmia, joiden sisällöt vastaavat myös pienituloisuuden aiheuttamien ongelmien ehkäisemiseen. Tällaisia ovat mm.

- Suomen harrastamisen malli
- Nuorten talo -hanke
- Työllisyyden kuntakokeilu

- Maahan muuttaneiden osaamiskeskus –hanke
- Matalan kynnyksen palvelupisteen kokeilu Huhtasuolla osana Lähiöohjelmaa
- Ikäystävällinen Jyväskylä -ohjelma – ennakkoinnin ja varautumisen vahvistaminen
- TASOS- hanke
- Osallisuuden vahvistaminen, osallisuusohjelman toimenpiteet
- Asumattomuuden puolittaminen vuoteen 2023 mennessä, ASSI -hanke -
Asumisneuvonta

Hankkeissa kehitetyn toiminnan jatkumisella on keskeinen merkitys myös köyhyyden aiheuttamien haittojen pienentämisessä.

3.2 Jatkossa huomioitavat tavoitteet

1. Taloudellista tilannetta helpottavista palveluista ja yhteistyökumppaneista tiedottaminen ja neuvonta.
Tiedottamisen tulee kohdistua niin lakisääteisiin etuuksiin, kaupungin tarjoamiin palveluihin ja etuuksiin sekä järjestöjen ja seurakuntien palveluihin. Vastuu tiedottamisesta on palveluilla itsellään sekä kaupungin viestinnällä.
2. Talouden puheeksi ottaminen kaikissa palveluissa
Taloudellinen tilanne tulee huomioida myös niissä palveluissa, jotka koskevat välillisesti henkilön taloudellista toimeentuloa. Vastuu talouden puheeksi ottamisesta on palveluilla itsellään. Talouden puheeksi ottamiseen liittyen voidaan henkilöstölle järjestää myös koulutusta.
3. Yhteistyö tulevan hyvinvointialueen kanssa
Erityisesti yhteistyötä tulee tehdä tiedottamisen ja neuvonnan osalta sekä asiakkaan palvelukokonaisuuksia suunniteltaessa. Yhteistyön rakenteita kehitetään osana hyvinvointialueen yhdyspintatyötä.

Väestön toimeentulon tilaa seurataan jatkossa osana hyvinvointikertomusta. Laaja hyvinvointikertomus toteutetaan kerran valtuustokaudessa. Vuosittain raportoidaan valtuustolle asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemisestä osana suppeaa hyvinvointikertomusta.